

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottopäätös: Vapaaehtoisen MATA-vakuutuksen irtisanominen maksamattomien vakuutusmaksujen johdosta

Ratkaisu

Mela ottaa käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn päätöksissä, jotka koskevat maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukaan myönnettyjen vapaaehtoisten vakuutusten irtisanomisia maksamattomien vakuutusmaksujen johdosta.

Perustelut

Johdanto

Mela on arvioinut automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton edellytysten täyttymisen tällä käyttöönottopäätöksellä. Mela on huomioinut arvioinnissa maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa (MATAL), hallintolaissa (434/2003), tiedonhallintalaissa (906/2019) sekä yleisessä tietosuoja-asetuksessa (tietosuoja-asetus, (EU) 2016/679) säädetyt edellytykset.

Mela katsoo seuraavaksi kuvattavilla perusteilla, että käyttöönottopäätöksen kohteena oleva ratkaisumenettely täyttää automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa koskevat edellytykset kaikilta osin.

Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki

Mela myöntää maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisia vapaaehtoisia vakuutuksia maatalousyrittäjille ja apurahansaajille. Melan myöntämiä vapaaehtoisia MATA-vakuutuksia ovat maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus (MATAL 116 §) sekä vapaaehtoinen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus (MATAL 124 §).

Vakuutettu on velvollinen maksamaan vakuutuksen ajalta vakuutusmaksun (MATAL 105 §). MATAL 121 §:n mukaan Melalla on oikeus irtisanoa maatalousyrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus, jos vakuutettu on laiminlyönyt eräänntyneen vakuutusmaksun maksamisen. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Vakuutus päättyy 30 vuorokauden kuluttua irtisanomisen lähettämisestä. Vakuutus ei kuitenkaan pääty, jos vakuutettu on maksanut eräänntyneen vakuutusmaksun ennen irtisanomisajan päättymistä. Melan on annettava vakuutuksen päättymisestä päätös vakuutetulle.

MATAL 127 §:n mukaan Melalla on oikeus irtisanoa vapaaehtoinen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vapaa-ajan vakuutus vakuutusehdoissa määrätyillä perusteilla.

Vapaaehtoisen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vapaa-ajan vakuutuksen irtisanomisesta säädetään MATAL:n 124 §:n mukaisen vapaa-ajan vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen vakuutusehdoissa. Ehtojen 5 §:n mukaan vakuutuksenantajalla on oikeus irtisanoa vakuutus, jos vakuutettu on laiminlyönyt eräänntyneen vakuutusmaksun maksamisen. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Vakuutus päättyy 30 vuorokauden kuluttua irtisanomisen lähettämisestä. Vakuutus ei kuitenkaan pääty, jos vakuutettu on maksanut eräänntyneen vakuutusmaksun ennen irtisanomisajan päättymistä. Vakuutuksen päättymisestä vakuutuksenantajan irtisanomisen johdosta annetaan päätös vakuutetulle.

Melalla on siis lakiin ja vahvistettuihin vakuutusehtoihin perustuva oikeus irtisanoa myöntämänsä vapaaehtoinen MATA-vakuutus, mikäli vakuutettu on laiminlyönyt erääntyneen vakuutusmaksun maksamisen.

Hallintolain edellytykset automaattiselle päätöksenteolle

Asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset

Hallintolain 53 e §:n 1 momentin perusteella automaattisesta ratkaisusta on kyse silloin, kun asiankäsitteilyn päättävä ratkaisu tehdään automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkastaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan asian voi ratkaista automaattisesti, jos siihen ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Automaattisen ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin käsittelysääntöihin.

Tämän käyttöönottopäätöksen kohteena oleva automaattinen ratkaisumenettely täyttää hallintolain 8 b luvussa asian automaattiselle ratkaisemiselle asetetut vaatimukset. Mela on tunnistanut, että vapaaehtoisten MATA-vakuutusten irtisanomisiin maksamattomien vakuutusmaksujen johdosta ei liity tapauskohtaista harkintaa. Käyttöönottopäätöksen kohteena oleva automaattinen ratkaisumenettely perustuu suoraan lainsäädäntöön ja täyttää automaattisen ratkaisumenettelyn edellytykset tältä osin.

Automaattinen ratkaisumenettely perustuu Melan ennalta laatimiin käsittelysääntöihin. Käsittelysäännöt ohjaavat asian käsittelyä ja automaattista ratkaisemista. Käsittelysäännöt on laadittu niin, että automaattinen ratkaisumenettely johtaa kussakin automaattisesti ratkaistussa asiassa MATA:n ja muun sovellettavan lain mukaiseen lopputulokseen. Käsittelysäännöissä on määritelty tilanteet, jolloin asian käsittely ja ratkaisu siirtyy luonnolliselle henkilölle. Asia siirtyy käsittelysäännöissä määritellyn mukaisesti luonnollisen henkilön käsiteltäväksi, kun asian asianmukainen selvittäminen sitä vaatii.

Automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytys

Hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta hallintolain 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa.

Asianosaisella on oikeus hakea maksutta oikaisua valittamalla automaattisessa ratkaisumenettelyssä tehdystä päätöksestä, jolloin luonnollinen henkilö Melassa tutkii oikaisuvaatimuksen. Menettely täyttää siten hallintolain 53 f §:n edellytykset.

Automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittaminen

Hallintolain 53 g §:n 1 momentin perusteella hallintopäätöksestä on käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä tiedonhallintalain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

Melan automaattisessa ratkaisumenettelyssä tehtävään hallintopäätökseen merkitään tieto siitä, että asia on ratkaistu automaattisessa ratkaisumenettelyssä. Lisäksi päätökseen merkitään Melan verkkosivun osoite, josta tämä käyttöönottopäätös on saatavilla.

Tiedonhallintalaissa säädetyt edellytykset automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotolle ja käytölle

Tehtäväjaon ja käsittelysääntöjen dokumentointi

Tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentin mukaan tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako on dokumentoitava. Mela on dokumentoinut tehtäväjaon erilliseen asiakirjaan.

Tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaan on varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Käsittelysäännöistä on käytävä erityisesti ilmi, miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan, miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti sekä miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Mela on laatinut tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaisen käsittelysääntödokumentaation, josta ilmenee tämän käyttöönottopäätöksen kohteena olevan automaattisen ratkaisumenettelyn toiminta. Tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentin mukaisen käsittelysääntödokumentaation sisällön lainmukaisuus on tiedonhallintalain 28 a §:n 3 momentin mukaisesti tarkastettu ja dokumentaatio on hyväksytty. Mela säilyttää hyväksytyä käsittelysääntödokumentaatiota vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Mela on tiedonhallintalain 28 a §:n 4 momentin mukaisesti varmistanut, että laaditun käsittelysääntödokumentaation sekä asian ratkaisemiseen käytettävien tietojärjestelmien toteutusten perusteella voidaan vähintään viiden vuoden ajan asian ratkaisemisesta osoittaa, millä käsittelysäännöillä yksittäinen asia on ratkaistu automaattisesti ja missä vaiheissa luonnollinen henkilö on osallistunut asian käsittelyyn.

Laadun varmistaminen, laadunvalvonta ja virhetilanteiden käsittely sekä tietojen käyttö

Tiedonhallintalain 28 b §:n mukaan ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa on varmistettava, että menettely vastaa tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota eli menettelystä laadittuja käsittelysääntöjä. Lisäksi on varmistettava, että automaattisesti laadituissa asianosaiselle annettavissa asiakirjoissa käytetään hyvää kieltä ja että laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitu.

Mela on varmistanut, että ratkaisumenettely vastaa Melassa laadittuja käsittelysääntöjä testaamalla menettelyn kattavasti. Lisäksi Mela on varmistanut, että automaattisesti laadittavat päätökset perustuvat hyvään kielenkäyttöön. Tehdyt

laadunvarmistustoimenpiteet on dokumentoitu laadunvarmistusta ja laadunvalvonnan toimenpiteitä koskevaan erilliseen dokumenttiin. Kyseisen automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvarmistuksesta vastaava henkilö on nimetty.

Tiedonhallintalain 28 c §:n mukaan automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä on valvottava. Säännöksessä on myös säädetty riskienhallinnasta sekä havaittujen virheiden korjaamiseen liittyvän menettelyn suunnittelemisesta.

Mela on dokumentoinut laadunvarmistuksen ja laadunvalvonnan toimenpiteitä koskevaan erilliseen dokumenttiin ratkaisumenettelyä koskevan riskienkartoituksen, laadunvalvonnan suunnitelman sekä tehdyt laadunvalvontatoimenpiteet. Kyseisessä dokumentissa on myös kuvattu, miten mahdolliset virheet korjataan ja dokumentoidaan.

Laadunvalvonnan suunnitelma on laadittu tehdyn riskikartoituksen pohjalta. Laadunvalvontaa toteutetaan pääsääntöisesti seuraamalla tietojärjestelmien toimivuutta. Ratkaisujen sisällöllistä virheettömyyttä seurataan pääsääntöisesti tekemällä satunnaisotannalla otostarkastuksia. Kyseessä olevan automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa oleva henkilö on nimetty.

Tiedonhallintalain 28 f §:n mukaan riskiarvioinnin perusteella on varmistettava, että automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuus ja virheettömyys varmistetaan asianmukaisin teknisin toimenpitein.

Mela on arvioinut automaattisessa ratkaisemisessa hyödynnettävien tietojen ajantasaisuutta ja virheettömyyttä laatimissaan käsittelysäännöissä sekä tekemällään riskiarvioinnilla. Mela on toteuttanut tarpeelliseksi arvioidut tekniset toimenpiteet, jotka edistävät asiankäsittelyssä hyödynnettävien tietojen laatua.

Tiedottaminen

Mela tiedottaa tiedonhallintalain 28 e §:ssä tarkoitetulla tavalla asioiden automaattisesta ratkaisemisesta, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista verkkosivuillaan osoitteessa mela.fi/ratkaisumenettely. Samalla sivulla julkaistaan myös voimassa oleva käyttöönottopäätös. Käyttöönottopäätöksen sekä tietoa automaattisesta ratkaisumenettelystä voi saada myös soittamalla Melan asiakaspalveluun. Edellä mainitussa osoitteessa on Melan asiakaspalvelun yhteystiedot.

Tietosuojalainsäädäntö

Automaattisten päätösten tekeminen

Luonnollisten henkilöiden asioihin kohdistuvan automaattisen päätöksenteon pitää täyttää myös tietosuoja-asetuksen mukaiset edellytykset.

Tietosuoja-asetuksen 22 artikla edellyttää kansallista lainsäädäntöä automatisoitujen yksittäispäätösten tekemisestä. Automaattista päätöksentekoa koskevan kansallisen lainsäädännön oikeusperusta on hallintolain 8 b luvussa ja tiedonhallintalain 6 a luvussa. Lainsäädännöllä on vahvistettu suojatoimet, joita automaattisessa

päätöksenteossa noudatetaan. Tässä käyttöönottopäätöksessä tarkoitettussa ratkaisumenettelyssä tehtävät päätökset perustuvat lakiin ja täyttävät tietosuojasetuksen 22 artiklan mukaiset edellytykset.

Tietosuojasetuksen mukaan automaattisia päätöksiä koskeviin suoja toimiin kuuluu muun muassa se, että rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että ihminen osallistuu tietojen käsittelyyn. Tietosuojasetuksen edellyttämä suoja toimi toteutuu tässä käyttöönottopäätöksessä tarkoitettussa ratkaisumenettelyssä siten, että rekisteröity voi hakea oikaisua hänelle annettuun päätökseen.

Rekisteröidyn informointi

Rekisterinpitäjän informointivelvollisuudesta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään tietosuojasetuksen 12, 13 ja 14 artiklassa. Rekisterinpitäjän on suoraan tietosuojasetuksen perusteella informoitava rekisteröityä automaattisesta päätöksenteosta. Tietosuojasetuksen informointisääntelyn tarkoituksena on, että rekisteröity saa kattavan ja selkeän kuvan henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudesta. Tähän sisältyy velvollisuus informoida rekisteröityä etukäteen asioinnin alkuvaiheessa siitä, että päätös asiassa on mahdollista tehdä automaattisesti.

Mela on ottanut automaattisessa ratkaisumenettelyssä huomioon rekisteröidyn informointia koskevat säännökset. Melan automaattisessa ratkaisumenettelyssä tehtävään päätökseen merkitään tieto siitä, että asia on ratkaistu automaattisessa ratkaisumenettelyssä. Vakuutettu saa tarvittavat tiedot automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä Melan verkkosivuilta. Verkkosivuilla on asioiden automaattista ratkaisemista koskeva sivu, jossa kerrotaan automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä Melassa. Tämän lisäksi Melan verkkosivuilta löytyvissä tietosuojaselosteissa ja asiakirja-julkisuuskuvauksessa on informoitu automaattisten ratkaisumenettelyjen käytöstä.

Tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi

Tietosuojasetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista. Mainitun artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi on tehtävä erityisesti silloin, kun henkilön henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan automaattisen käsittelyn avulla, järjestelmällisesti ja kattavasti, ja arvio johtaa päätöksiin, joilla on oikeusvaikutuksia tai jotka muuten vaikuttavat henkilöön merkittävästi.

Mela on laatinut ja hyväksynyt tietosuojasetuksen mukaisen vaikutustenarvioinnin, jossa on myös arvioitu automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja käyttöä.

Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Käyttöönottopäätös perustuu seuraaviin asiakirjoihin:

- tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtäväjako koskeva asiakirja
- tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettu käsittelysääntödokumentaatio

- tiedonhallintalain 28 b §:n 3 momentissa tarkoitettu laadunvarmistamista ja tiedonhallintalain 28 c §:n 2 momentissa tarkoitettu laadunvalvontaa koskeva dokumentaatio

Säilytysaika

Jos automaattinen ratkaisumenettely poistetaan käytöstä, Mela säilyttää tämän käyttöönottopäätöksen sen jälkeenkin vähintään viiden vuoden ajan. Määräaika alkaa poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Säilytysaika perustuu tiedonhallintalain 28 d §:n 3 momenttiin.

Muutoksenhaku

Tähän käyttöönottopäätökseen ei saa hakea muutosta (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 2 momentti).

Yhteystiedot

Käyttöönottopäätökseen liittyvistä asioista saa lisätietoja osoitteesta mela.fi/ratkaisumenettely. Voit olla myös yhteydessä Melan asiakaspalveluun käyttöönottopäätökseen liittyvistä asioista puh. 029 435 2650.

Käyttöönottopäivämäärä ja päätöksen tekemisen ajankohta

Päätöksen tekemisen ajankohta on 13.09.2024.

Käyttöönottopäivä on 19.07.2021.

Automaattinen ratkaisumenettely on otettu käyttöön ennen lain 488/2023 voimaantuloa.

Tieto päätöksentekijästä

Päätöksen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta teki Melan vakuutus-, lomitus- ja työkykypalveluista vastaava johtaja Päivi Wallin.